

HERNIEUWDE START "BASISCURSUS BOOMVERZORGING"

Onlangs is de beslissing genomen dat in september de "Basis cursus Boomverzorging" voor het eerst van start zal gaan als dagopleiding aan twee scholen, te weten te Dordrecht en Leeuwarden. Reeds enige jaren was een aantal agrarische opleidingscentra (Dordrecht, Leeuwarden, Paterswolde en Venlo) betrokken bij een avondcursus boomverzorging. De bedoeling is dat de basis cursus uiteindelijk als dagopleiding aan zes over het land verspreide agrarische scholen zal worden gegeven. Om dit mogelijk te maken is vooraf in de schooljaren 1980/'81 en 1981/'82 aan de Praktijkschool voor Bosbouw en Cultuurtechniek een bijscholingscursus voor lesgeevenden in de boomverzorging gegeven.

Uit het cursusvoorschrift van de hernieuwde basis cursus worden de volgende punten ontleend:

- leerdoel: verkrijgen van vaardigheid met betrekking tot: herkennen van groeistoornissen, planten van bomen, eenvoudige wondbehandeling en verzorging in de jeugdfase;
- toelatingseis: minimaal lagere agrarische school met twee jaar praktijkervaring in de groenvoorziening;
- cursusduur en -kosten: totale duur is 182 lesuren, verdeeld over 26 dagen van 7 lesuren. Kosten f 400,- exclusief aanvullende kosten voor lesstof, boeken en kleine verbruiksmaterialen;
- examen: de cursus wordt afgesloten met een examen, dat kan leiden tot het behalen van een diploma. Dit diploma biedt de mogelijkheid deel te nemen aan vervolgcursussen (nog in ontwikkeling) in de boomverzorging.

Belangstellenden voor de "Basis cursus Boomverzorging" kunnen zich voor nadere informatie wenden tot de agrarische opleidingscentra in Dordrecht en Leeuwarden respectievelijk (078) 16 06 66 en (058) 3 62 59.

(Uit: Tuin & Landschap - 15 - 1982)

VEEL VOORKOMENDE ZIEKTEN EN PLAGEN BIJ BOMEN (10)

De Lindespintmijt

Gedurende lange droge zomers wil het nog wel eens voorkomen dat de kroon van linden - met name die van alleenstaande bomen - reeds in de loop van augustus geel tot bruin verkleurt en eerder dan normaal zijn blad verliest. Omdat deze verkleuring als regel onder in de boom begint en zich geleidelijk naar boven toe uitbreidt, wordt dit bij bomen die in de verharding staan vaak toegeschreven aan bladverbranding o.i.v. de door de verharding teruggekaatste zonnestraling. Vaker is er echter sprake van een aantasting door de lindespintmijt (*Eotetranychus tiliarum*).

Het is een ongeveer 0,4 mm grote spin (dus geen insect) die met het blote oog nauwelijks waarneembaar is en die zich in groten getale ophoudt aan de onderzijde van het blad onder een web van dunne spinseldraden. De mijten voeden zich met de inhoud van de bladcellen die ze afzonderlijk "aanprikken" en uitzuigen. Hierdoor ontstaan aan de bovenzijde van het blad gele vlekken die geleidelijk bruin worden.

Per jaar kunnen 5 tot 10 generaties ontstaan (uit onbevuchte eieren). De larven die hieruit komen hebben 3 paar poten (en worden daarom soms wel eens voor luizen aangezien); de volwassen dieren hebben 4 paar poten. In het najaar ontstaan uit de eieren tevens mannetjes. De bevruchte vrouwtjes trekken langs de stam - die daarbij met een dicht spinsel wordt bedekt - naar beneden en overwinteren als volwassen insect aan de stamvoet. In het voorjaar trekken ze weer naar boven en beginnen met aantasting van de onderste bladeren. De lindespintmijt komt voornamelijk voor op de linde, maar bij uitzondering wordt hij ook waargenomen op esdoorn, es, els en meidoorn. Hoewel de aantasting doorgaans wel enige groei-reductie geeft, is de schade aan de boom niet ernstig (voornamelijk vermindering van sierwaarde).

Omdat er tevens weinig overlast door ontstaat, kan bestrijding in principe achterwege worden gelaten. De boom groeit er, populair gezegd, wel om door. Wil men toch bestrijden, dan kan een regelmatige sproeibeurt met gewoon water al heel goed helpen.

MELDEN IEPEZIEKTE

Hebt u kwijnende of zieke iepen gezien die nog niet met een gele stip zijn gemerkt, neem dan contact op met de plantsoendienst van de betreffende gemeente of met het provinciaal kantoor van Staatsbosbeheer; vragen naar de contactambtenaar iepenziektebestrijding. Eén gele stip betekent: kwijnende boom, met twee gele stippen worden de broedbomen aangemerkt.

De provinciale contactambtenaren zijn op de volgende adressen bereikbaar:

- Groningen: Engelse Kamp 6, postbus 30027, 9700 RM Groningen, tel. (050) 2 39 11.
- Friesland: Tesselschadestraat 7, postbus 2003, 8901 JA Leeuwarden, tel. (058) 44 33 13.
- Drenthe: Rijksgebouwencomplex, Mandemaat 3, postbus 111, 9400 AC Assen, tel. (059 20) 1 29 47.
- Overijssel: Assendorperdijk 2, postbus 604, 8000 AP Zwolle, tel. (05200) 1 05 33.
- Gelderland: Gildemeestersplein 1, postbus 9079, 6800 HA Arnhem, tel. (085) 62 91 11.
- Utrecht: Museumlaan 2, 3581 HK Utrecht, tel. (030) 52 08 34.
- Noord-Holland: Doelenstraat 44, postbus 62, 1800 AB Alkmaar, tel. (072) 11 44 70.
- Zuid-Holland: Breestraat 91, 2311 CK Leiden, tel. (071) 14 10 14.
- Zeeland: Westsingel 58, 4461 DM Goes, tel. (01100) 1 64 40.
- Noord-Brabant: Prof. Cobbenhagenlaan 225, postbus 1180, 5004 BD Tilburg, tel. (013) 67 87 55.
- Limburg: Lindanusstraat 12, postbus 103, 6040 AC Roermond, tel. (04750) 1 42 51.
- IJsselmeerpolders: Koopmanstraat (winkelcentrum), postbus 21, 8200 AA Lelystad, tel. (03200) 2 61 84.

7000 BOMEN ALS BEELDHOUWERK

De kunstenaar Joseph Beuys, een 60-jarige beeldhouwer uit Düsseldorf voert een boomproject uit op de kunstmanifestatie Documenta 7 te Kassel, die duurt tot 29 september. Beuys wil 7000 eiken planten in Kassel en heeft dit gesymboliseerd in een kunstwerk: een berg van 7000 blokken basalt. Als er een boom wordt geplant, wordt één van die blokken naast de boom in de grond geplaatst. Het planten van één boom kost f 500,--. De financiële middelen komen van giften van particulieren en de zakenwereld. Het is de overtuiging van de kunstenaar dat kunst naar de direkte leefwereld van de

mens moet gaan en in moet spelen op de huidige ecologische problematiek. Deze 'sculptuur' reikt tot ver in de toekomst. Pas na zo'n 100 jaar staan eik en zuil in een juiste verhouding tot elkaar.

In navolging van dit project is in Amsterdam een boomburo geopend, een initiatief van het Athenaeum Nieuwscentrum en het Vol Sap Kollektief, dat informatie geeft over het Beuys project en over de natuur en het milieu in het algemeen. Dit buro is net als de kunstmanifestatie geopend tot 29 september a.s. in het Athenaeum Nieuwscentrum, Spuistraat 305 te Amsterdam. Tel. 020 - 24 29 72.

BOEKBESPREKING

BOMEN IN STAD EN DORP

Auteur: A. Raad.

Uitgegeven door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Den Haag - 1982.

ISBN: 90 322 2469 7. Prijs: f 19,50.

In de gestage stroom van de vele - vaak prachtig uitgevoerde - boeken over bomen die de laatste jaren de markt al aardig heeft overspoeld, is onlangs een opvallend boekje verschenen. Opvallend in die zin, dat het niet zozeer handelt over mooie bomen in een mooi ontwerp, maar vooral omdat het ingaat op datgene wat erbij komt kijken om bomen in stad en dorp de kans te geven om ook daadwerkelijk mooi te kunnen zijn. Deze problematiek wordt nogal eens onderschat door hen die zich niet hoeven bezig te houden met het dagelijks beheer van het bomenbestand. Het "werken" met bomen in de stad is echter een kunst apart die het nodige vakmanschap vereist en waarbij men niet alleen op de hoogte moet zijn met het "gedrag" van de bomen onder min of meer natuurlijke omstandigheden, maar vooral met het gedrag onder stedelijke - doorgaans "onnatuurlijke" - omstandigheden. In het boekje "Bomen in stad en dorp" geeft ir. A. Raad (oud-directeur van de beplantingsdienst van Rotterdam) een indruk van wat er zoal voor nodig is om vandaag aan de dag bomen in het stedelijk gebied te kunnen laten gedijen. In alleszins begrijpelijke taal worden de verschillende aspecten zeer concreet belicht. Er is ondermeer aandacht besteed aan de invloed van de diverse (typisch stedelijke) groeiplaatsfactoren (bodem, klimaat) op de ontwikkeling en groei van bomen en de manier waarop e.e.a. zowel negatief als positief kan veranderen door menselijk toedoen. De consequenties die dit alles met zich meebrengt t.a.v. de boomsoortenkeuze en het (latere) beheer worden hierbij herhaaldelijk onder de aandacht gebracht. Uiteraard is ook aandacht besteed aan de "normale" boomverzorging (snoei, wondverzorging, be-

strijding van ziekten en plagen) en het op de juiste manier planten van (straat)bomen. Omdat steeds is getracht om oorzaak en gevolg van bepaalde situaties en handelingen met elkaar in verband te brengen, geeft het boekje behalve een overzicht ook een zeer goed inzicht m.b.t. de gehele "stadsboom" problematiek en is het als zodanig aan te bevelen voor het onderwijs. Als enig nadeel zou misschien kunnen worden aangevoerd dat er - ondanks de deskundigheid van de schrijver - toch hier en daar enige (kleine) onjuistheden en onvolkomenheden in voorkomen, hetgeen m.i. had kunnen worden voorkomen als de auteur zich bij wat meer vakspecialisten had geïnformeerd (de wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied staan tenslotte zeker niet stil). Desondanks blijft het boekje zeer waardevol als entree voor iedereen die zich op de hoogte wil stellen van het beheer van bomen in het stedelijk gebied.

Ir. J. Kopinga
(Adviseur Bomenstichting)

TENTOONSTELLING 'BOOM IN DE STAD'

De Dienst Gemeenteplantsoenen in Den Haag heeft in het kader van haar 75-jarig jubileum een tentoonstelling ingericht over het nut van bomen in de bebouwde omgeving. Er worden allerlei wetenswaardigheden verteld over de structuur, functies en levenscyclus van een boom. Dan volgen beelden van het natuurlijk milieu waarin bomen eigenlijk thuis horen en informatie over het leven in bossen en bomen. In schril contrast hiermee staat de bebouwde omgeving van een boom, waar onder asfalt en tegels nauwelijks sprake is van een voedingsbodem en het verkeer, kabels en leidingen een voortdurende bedreiging vormen. Voorts wordt er aandacht besteed aan minder of algemeen bekende spreekwoorden en volksgebruiken die verband houden met bomen. Er is een affiche beschikbaar waarmee men de verschillende boomsoorten die in Den Haag voorkomen kan herkennen. Voor de jeugd is een begeleidend boekje geschreven. De tentoonstelling is tot 2 januari 1983 te bezichtigen in het Haagse Museum voor het Onderwijs, Hemsterhuisstraat 2E/154 2513 RD Den Haag, tel. 070 - 46 93 44. Het museum is op werkdagen geopend van 10.00 tot 17.00 uur, op zaterdag en zondag van 13.00 tot 17.00 uur en op feestdagen gesloten. De toegang is f 1,- en kinderen t/m 5 jaar en houders van de C.J.P.-kaart gratis. Voor groepen (min. 20 personen) en 65+ers is de entree f 0,50.

AGENDA

25 september: "Open Dag Hout" in de Flint te Amersfoort.

Ook dit jaar wordt er weer een "Open Dag Hout" georganiseerd door de Nederlandse Houtacademie, de Nederlandse Vereniging van Houtsoorten Verzamelaars en de Cursistenvereniging van de Nederlandse Houtacademie. Op deze beurs vertonen zowel hobbyisten als bedrijven hout in al zijn vormen. Het doel van deze dag is het kweken van belangstelling voor hout, boom en bos. Ook de Bomenstichting zal hieraan meewerken. Op zaterdag 25 september is de beurs geopend van 11.00 tot 21.00 uur. De entreprijs is f 3,50 per persoon; kinderen tot 12 jaar gratis.

25 september: Studiedag Wereld Natuur Fonds, met als thema: De Problematiek van de natuur en milieu-educatie onder de titel: "Ik, jij, wij en de wereld!" Meer informatie bij het Wereld Natuur Fonds te Zeist tel. 03404 - 22164.

Heden t/m 10 oktober: Floriade Palviljoen van de Bomenstichting: nummer 53

2-10 oktober: Week van het Landschap Allerlei buitenevenementen, wandelingen en excursies in het kader van thema 'herstel en behoud van een landgoed'; organisatie: de elf Provinciale Landschappen en Natuurmonumenten; plaats: overal in het land; nadere inlichtingen bij de centrale informatiepost: Natuurmonumenten, Noordeinde 60, 1243 JJ 's Graveland, tel. 035 - 62004.

18 t/m 22 oktober: Tuin en Park Vakbeurs voor ontwerp, aanleg en onderhoud, inrichting van tuinen, parken, recreatieterreinen en het openbaar groen in de Jaarbeurs te Utrecht. De Bomenstichting is aanwezig met stand nummer 169 in de Margriethal 1. Openingstijden: Dagelijks van 9.00 tot 17.30 uur

24 oktober: Kasteel De Wiersse te Vorden
Openstelling tuin in verband met mooie herfstkleuren. Openingstijd: van 10.00 tot 17.00 uur.

30 oktober: Donateursexcursie Bomenstichting te Baarn
Bezichtiging van Kasteel Groeneveld en het omliggende park. Donateurs krijgen nog nader bericht.

DIASERIE: "DE BOOM EN DE MENS"

De nieuwe diaserie, die de Bomenstichting dit jaar heeft uitgebracht in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Audiovisuele Middelen (NIAM) heeft als titel: "De boom en de mens". Evenals de twee voorafgaande series: "De boom een levend wezen" en "De boom en zijn veelzijdigheid" bestaat deze uit 36 dia's en een tekstboekje, en naar wens een geluidsband of -cassette. De serie is verdeeld in vier blokken:

- De boom in de historie; fraaie dia's tonen eeuwenoude bomen, de tekst vermeldt de band tussen bomen en mensen in het verleden.
- Het park; In negen dia's worden stadsparken getoond. Hoe verschillende parken zijn ontstaan en wat er in die parken allemaal te zien is en waarom ze ook nu van groot belang zijn, wordt weergegeven.
- Mensen leven met bomen; Het gebruik van de boom door de mens, de aanplant langs wegen, leibomen, knotbomen als windkering worden getoond en beschreven.
- Geef de boom z'n ruimte; Grote bomen in de stad. Grote bomen zijn mooi en van groot belang voor de stad. Een

aantal dia's toont de verplanting van een grote boom. De diaserie is gericht op onderwijs voor de hoogste klas van het lager onderwijs en de laagste klassen van het voortgezet onderwijs.

Prijs: 1 serie met tekstboekje
zonder geluid f 33,50
1 serie met tekstboekje
met geluidscassette f 49,--
1 serie met tekstboekje
met geluidsband f 52,50

LAANTJE MET DE LINDEBOOM

Een speels boekje geschreven door Leonie Kooiker met tekeningen van Atie Siegenbeek van Heukelom, voor kinderen v.a. 7 jaar over een stadje waar het gemeentebestuur een jeugdhuis wil bouwen op de plaats van een vervallen schuur bij een oude lindeboom aan een mooi laantje met veel natuurschoon. De kinderen willen de natuur behouden en enthousiast wordt verteld over de dieren en planten die er leven en de manier waarop de kinderen het lukt het laantje te redden. De oude schuur wordt gerestaureerd en tot jeugdhuis gemaakt, de oude linde wordt opgeknapt en bij de opening viert men feest. Het boekje is verkrijgbaar door overmaking van f 5,-- incl. verzendkosten op girorekening 2108755 t.n.v. Bomenstichting, Utrecht onder vermelding van

"Laantje met de Lindeboom"

